

**ÜHISVEEVÄRGI- JA
KANALISATSIOONISÜSTEEMIGA LIITUMISE
PROTSESS**

**THE PROCESS OF CONNECTION TO THE PUBLIC WATER
SUPPLY AND SEWERAGE SYSTEMS**

BAKALAUREUSETÖÖ

Üliõpilane: Jekaterina Vartanjan

Üliõpilaskood 165081BDRR

Juhendaja: Urmas Murre, atesteeritud
kinnisvarahaldur

AUTORIDEKLARATSIOON

Olen koostanud lõputöö iseseisvalt.

Lõputöö alusel ei ole varem kutse- või teaduskraadi või inseneridiplomit taotletud.

Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, olulised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

"....." 20.....

Autor:

/ allkiri /

Töö vastab bakalaureusetöö/magistritööle esitatud nõuetele

"....." 20.....

Juhendaja:

/ allkiri /

Kaitsmisele lubatud

"....."20... .

Kaitsmiskomisjoni esimees

/ nimi ja allkiri /

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks¹

Mina, Jekaterina Vartanjan

Annan Tallinna Tehnikaülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) Ühisveevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemiga liitumise protsess

mille juhendaja on Urmas Murre,

- 1.1 reprodutseerimiseks lõputöö säilitamise ja elektroonse avaldamise eesmärgil, sh Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogu digikogusse lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2 üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tallinna Tehnikaülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogu digikogu kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
 1. Olen teadlik, et käesoleva lihtlitsentsi punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
 2. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest ning muudest õigusaktidest tulenevaid õigusi.
-

_____ (kuupäev)

TalTech Ehitus ja arhetiktuuri instituut

LÕPUTÖÖ ÜLESANNE

Üliõpilane: Jekaterina Vartanjan 165081BDRR
Õppekava, peeriala: BDRR13/13 Kinnisvara korrashoid
Juhendaja(d): Atesteeritud kinnisvarahaldur Urmas Murre +3725034893
Konsultant:(nimi, amet)
..... (ettevõtte, telefon, e-post)

Lõputöö teema:

(eesti keeles) Ühisveevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemiga liitumise protsess

(inglise keeles) The process of connection to the public water supply and sewerage systems

Lõputöö põhieesmärgid:

Avada ühisveevärgi ja -kanalisatsioonisüsteemiga liitumisprotsessi nii olemasoleva ühisveevärgi ja -kanalisatsioonisüsteemiga kui ka uue loodava torustikusüsteemiga tuginedes konkreetsetele näidetele.

Lõputöö etapid ja ajakava:

Nr	Ülesande kirjeldus	Tähtaeg
1.	Kirjeldada liitumisprotsessi ja tuua välaja regulatsioonid	15.05.21
2.	Kirjeldada probleeme, mis tekivad liitujal Tallinna linnas	20.05.21
3.	Kirjeldada probleeme, mis tekkivad liitumisega arenduspiirkonnas	25.05.21

Töö keel: Eesti **Lõputöö esitamise tähtaeg:** "27" mai 2021a

Üliõpilane: Jekaterina Vartanjan ".....".....20.....a
/allkiri/

Juhendaja: Urmas Murre ".....".....20.....a
/allkiri/

Konsultant: ".....".....20.....a
/allkiri/

Programmijuht: ".....".....20.....a
/allkiri/

SISUKORD

1.	SISSEJUHATUS.....	7
2.	ÜHISVEEVÄRK JA KANALISATSIOONITORUSTIK.....	8
2.1	Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni torustiku mõiste	8
2.2	Liitumine ühisveevärgi ja kanalisatsiooniga	9
2.2.1	Liitumistasu	9
3.	ÜHISVEEVÄRGI- JA KANALISATSIOONITORUSTIKU LIITUMISPROTSESS TALLINNA LINNA NÄIDEL.	11
3.1	Liitumise protsess	11
3.1.1	Teenusleping.....	12
3.2	Kinnistu Laulu tn 11, Nõmme linnaosa, Tallinn, liitumine	13
3.3	Kinnistu Kotka tn 2, Kristiine linnaosa, Tallinn, liitumine	15
3.4	Kinnistu Kentmanni tn 11a, Kesklinna linnaosa, Tallinn, liitumine	18
4.	Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni liitumine arenemispiirkonnas Laulasmaa piirkonna Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni rajamise projektiraames. Osa I näidisel.	20
4.1	Lääne –Harjumaa vald	20
4.2	Vee- ettevõtte Lahevesi AS	21
4.3	Liitumise protsess.....	21
4.4	Laulasmaa ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni rajamine	21
4.5	Ehitustööde käigus tekitatud probleemid	22
4.5.1	Ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni projekti puudused	22
4.5.2	Informatsiooni puudused.....	27
4.5.3	Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni liitumise maksumus	27
4.5.4	Põhjused, miks inimesed ei taha ühisveevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemiga liituda	29
4.5.5	Keskonnainvesteeringute keskus	31
4.5.6	Eraisikute vee-ja kanalisatsioonitaristu rajamine. KIK toetused.....	32
4.5.7	Probleemid, mis tekkisid eraisikutel vee-ja kanalisatsioonitaristu rajamise KIK toetuse saamisel.	35

KOKKUVÕTE.....	37
SUMMARY.....	39
KASUTATUD KIRJANDUSE LOETELU	41

1. SISSEJUHATUS

Vesi on inimeste jaoks üks olulisemaid loodusvarasid. Vee kättesaadavus on iga inimesele esmatähtis. Üha olulisemaks muutub inimtegevuse kahjuliku mõju vältimine vee ammutamisel ning reoveest tekkiva keskkonnakahju vähendamine.

Käesoleva töö eesmärk ei ole kogu veega seotud teemaderingi avamine vaid keskendumine kitsamalt elukondliku vee- ja kanalisatsioonisüsteemi väljaehitamise kaudu vee kättesaadavuse parandamise võimalustele.

Käesolevas töös vaatleb autor eraldi olemasoleva ühisveevärgi ja kanalisatsiooniga liitumise protsessi, selle nõudeid ja sellega seoses tekkivaid probleeme. Samuti avame uue ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga liitumise küsimusi. Eraldi käsitlemist leiab riigi abi nendes protsessides läbi Keskkonnauuringute keskuse (KIK).

Töös on kasutatud avalikke andmeid ettevõtete veebrilehekülgedelt kui ka protsessiosaliste kommentaare.

2. ÜHISVEEVÄRK JA KANALISATSIOONITORUSTIK

2.1 Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni torustiku mõiste

Ühisveevärgi ja -kanalisatsioonisüsteemi mõiste, selle süsteemiga liitumise regulatsioon on sätestatud Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniseaduses (lühend ÜVVKS). Lisaks on veel ka mitmeid muid regulatsioone. WHO poolt kehtestatud piinormide alusel on välja antud EL joogivee direktiiv 98/83/EEC. Selle alusel on välja antud Sotsiaalministri 24. 09. 2019. a määrus nr 61 „Joogivee kvaliteedi- ja kontrollinõuded ning analüüsimeetodid“ .

Kotrerimajades on põhiliselt tegu joogiveega. Joogiveeallikateks on kas veekogud või puurkaevud (vanasti ka salvkaevud). Puurkaevude vesi on põhjavesi ja veekogude vesi on enamuses pinnavesi. Mida saastatum on loodus, seda rohkem kahjulikke aineid vesi endas sisaldab.

Kanalisatsioonisüsteemi eesmärk on juhtida inimetegevusest tekkiv reovesi inimasumi lähedusest maapinnasest eemale, et ei tekiks põhja- ja pinnavee saastumist.

Suuremates asulates on välja ehitatud või ehitamisel ulatuslik ühisveevärgi ja -kanalisatsioonisüsteem, mis peab tagama kvaliteetse vee kättesaadavuse ning maapinna ja veekogude reostuse vähenemise.

Ühisveevärg ja -kanalisatsioon on ehitiste ja seadmete süsteem, mille kaudu toimub kinnistute veega varustamine ja reovee ärajuhtimine ning mis on vee-ettevõtja hallatav või teenindab vähemalt 50 elanikku. Ühisveevärgi ja -kanalisatsioonina käsitletakse ühisveevärki või -kanalisatsiooni eraldi või mõlemat üheskoos. [1] Sademete-, dreanaživee ning muu pinnase- ja pinnavee ärajuhtimise ehitisi ja seadmeid loetakse ühisveevärgi ja -kanalisatsioonisüsteemi kuuluvaiks, kui kohalik omavalitsus ei ole teisiti otsustanud. [1]

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni ning kinnistu veevärgi ja kanalisatsiooni vahelise piiri määrab liitumispunkt. [1]

Liitumispunkt on ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni omaniku või valdaja määratud ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni ühenduskoht kinnistu veevärgi või kanalisatsiooniga. Liitumispunkt asub avalikult kasutataval maal kuni üks meeter väljaspool kinnistu piiri. Liitumispunkt on ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni oluline osa. Kui liitumispunkti ei ole võimalik määrata eelnimetatud tingimustel, määratakse liitumispunkt ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni omaniku või valdaja ja kinnistu omaniku või valdaja kokkuleppel. [1]

Vesi jõuab majadesse läbi avalikul territooriumil oleva veetorustiku. Ühtse asulasisesse veetorustiku omanikuks on kas kohalik omavalitsus või vee-ettevõtte. Vee-ettevõtte tegevust reguleerib Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seadus (lühend ÜVVKS),

ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni kasutamise eeskiri ja ÜVVKS alusel kehtestatud kohaliku omavalistuse õigusaktid.

2.2 Liitumine ühisveevärgi ja kanalisatsiooniga

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni omanik või valdaja peab lubama ühendada kinnistu veevärki ühisveevärgiga ning kinnistu kanalisatsiooni ühiskanalisatsiooniga käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud tingimuste kohaselt. [1]

Kinnistu veevärgi ja kanalisatsiooni liitumine ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga toimub kinnistu veevärgi ja kanalisatsiooni omaniku või valdaja taotlusel tema ja ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni omaniku või valdaja vahel sõlmitud lepingu alusel. [1]

Kohaliku omavalitsuse volikogu määratud vee-ettevõtjal on õigus võtta ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga liitujalt põhjendatud liitumistasu, arvestades käesolevas seaduses sätestatud. [1]

Kui ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga liitunud kinnistu omanik või valdaja soovib kasutada täiendavaid veevarustuse või reovee ning sademete- ja drenaaživee või muu pinnase- ja pinnavee ärajuhtimise teenuseid või kasutada neid ulatuses, millega kaasneb ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni laiendamine või ümberehitamine, käsitletakse seda ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga liitumisena ning see toimub käesoleva eeskirja kohaselt. Otsuse, millise teenusmahtude muutuse korral on vaja taotleda uut liitumist, teeb ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni omanik või valdaja. [17]

2.2.1 Liitumistasu

Liitumistasu suuruse arvutab vee-ettevõtja, lähtudes liitumistasu arvutamise meetodikast. Konkurentsiametil või kohalikul omavalitsusel on vastavalt oma pädevusele õigus kontrollida liitumistasu suurust, selle põhjendatust ja vastavust meetodikale. [1]

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga liitumise eest maksab liituja ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni omanikule või valdajale ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga liitumise tasu (edaspidi liitumistasu). Veevarustuse ja reovee ning sademete- ja drenaaživee või muu pinnase- ja pinnavee ärajuhtimise teenuste kasutamise lõpetamisel liitumistasu ei tagastata. [17]

Liitumistasuga tagatakse ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamine vastavalt ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavale ja kinnistu veevärgi ja/või kanalisatsiooni ühendamine ühisveevärgi ja/või -kanalisatsiooniga. Ühisveevärgi ja -

kanalisatsiooni arendustegevuse tulukus liitumise kogukuludes ei tohi ületada 10 protsenti. [17]

Tagastamatu abi korras ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni rajamiseks tehtud kulutused arvatakse maha liitumise kogukuludest. Liitumistasu võib võtta vaid ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni omaniku või valdaja kinnistu veevärgi või kanalisatsiooni liitumiseks tehtud kulutuste ulatuses. [17]

Liitumistasu ei saa teistkordselt võtta, kui kinnistu veevärgi või kanalisatsiooni ning ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni liitumispunkti asukoht muutub vee-ettevõtte arendustegevuse tõttu. [17]

Kinnistu veevärgi või kanalisatsiooni ühendamise kulud ühisveevärgiga ja -kanalisatsiooniga alal on kinnistu tarbeks ehitatavate ühendustorude ja liitumispunktide ning kinnistu liitumistingimuste kohaseks veevõtmise ja reovee ärajuhtimise kindlustamiseks vajaliku ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni ümberehitamisega seotud tegelikud kulud. [17]

Liitumistasu võtmise aluseks ühisveevärgiga ja/või ühiskanalisatsiooniga alal on kinnistu tarbeks ehitatavate ühendustorude ja liitumispunktide ning kinnistu liitumislepingu liitumistingimuste kohaseks teenustega kindlustamiseks vajaliku ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni ehitamise tegelikud kulud. [17]

3. ÜHISVEEVÄRGI JA - KANALISATSIOONITORUSTIKUGA LIITUMISPROTSESS TALLINNA LINNA NÄITEL.

Tallinnas on vee-ettevõtteks valdavalt AS Tallinna Vesi. AS Tallinna Vesi on suurim ettevõtte Eestis, mis toodab ja varustab puhta joogiveega Tallinna linna ja osaliselt lähiümbruse elanikkonda. Samuti osutab AS Tallinna Vesi reovee ärajuhtimise ja puhastamise teenust. Teenindab enam kui 23 600 kodu- ja äriklienti ja 450 000 lõpptarbijat Tallinnas ja ümbritsevates omavalitsustes. Ettevõttes töötab 260 töötajat. Ettevõttel on kaks puhastusjaama: Ülemiste veepuhastusjaam ja Paljassaare reoveepuhastusjaam. Ettevõttele kuulub ka akrediteeritud vee-, mikrobioloogia- kui ka heitveelabor laborite üksus, mis on alates 2001. aastast akrediteeritud Eesti Akrediteerimiskeskuse poolt. Ühisveevärgisüsteemi kuulub ligi 1 180 km veetorustikke, 22 veepumplat ja 45 põhjavee puurkaevpumplat kokku 91 puurkaevuga. Harju- ja Järvamaal paiknev pinnaveehaare ulatub umbes 1 800 km²-ni. Ühiskanalisatsioonisüsteemi kuulub ligi 1 170 km reoveekanaliseerimise võrku, 513 km sademeveevõrku ning 180 kanalisatsiooni ja sademeveepumplat üle kogu teeninduspiirkonna. [3]

3.1 Liitumisprotsess

Ühisveevärgi ja/või -kanaliseerimisega liitumisprotsessi alustamiseks tuleb taotleda tehniliste tingimuste väljastamist vee-ettevõtja poolt. Tehnilised tingimused on vajalikud vee- ja/või kanaliseerimisega liitumiseks projekti koostamisel ja seejärel ehitusloa saamiseks. Peale tehniliste tingimuste saamist tuleb pöörduda pädeva projekteerimisfirma poole ning tellida veevarustuse- ja/või kanaliseerimisprojekt. Projekteerimistööde hulka kuulub samuti servituudijoonise koostamine ja avalduse ettevalmistamine. Vee- ja/või kanaliseerimisprojekti ehitusloaga projekt esitatakse vee-ettevõttele digitaalselt läbi Ehitusregistri (www.ehr.ee) keskkonna. Servituudi(d) kooskõlastab vee-ettevõtte Tallinna linnavaraametiga. Kui projekt on valmis ja ehitusloa on saadud, korraldab vee-ettevõtte minikonkursi eelnevalt kvalifitseeritud pädevate ehitusettevõtete vahel. Eelduseks on, et pädev ehitusfirma viib ehituse lõpuni ja koostab dokumendid vastavalt seadusele. Kogu dokumentatsiooni minikonkursi jaoks esitab liituja. Riigihanke minikonkursi väljakuulutamiseks tuleb esitada projekteerija poolt digitaalselt allkirjaga kinnitatud VK- projekt - sama projekt, mille kooskõlastas vee-ettevõtte. Projekt peab sisaldama tiitellehte, seletuskirja, asendiplaani, kõrgusmärke, profiili/kaeviku ristlõikeid, asendiplaani, katete taastamise jooniseid, töömahtude tabelit, teiste võrguvaldajate kommunikatsioonide kehtivaid

kooskõlastusi, kehtivat ehitusluba torustike väljaehitamiseks. Projektlahendused tuleb esitada nii pdf. kui ka dwg. formaadis.

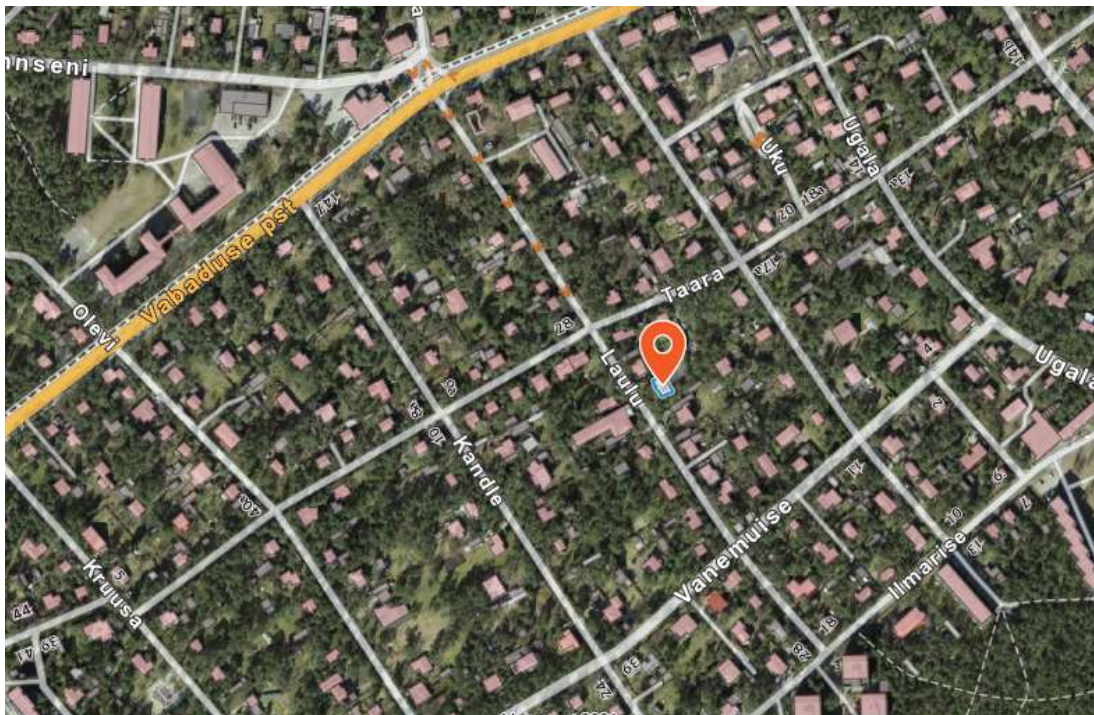
Kõiki neid dokumente vajab ehitusfirma töö teostamiseks. Liitumispunkti ehitustööde ning omanikujärelevalve tellija on alati vee-ettevõtte. Minikonkurss kehtib 10 päeva ja võidab kõige odavam pakkumine. Minikonkursi võitja selgumisel koostab vee-ettevõtte liitumislepingu koos lisadega ja edastab selle kliendile kinnitamiseks. Koos liitumislepinguga edastab vee-ettevõtte ka ehitusfirma hinnapakumise. Peale liitumislepingu kinnitamist esitab vee-ettevõtte liitujale arve liitumistasu ja liitumislepingu eest. Peale arve tasumist sõlmivad vee-ettevõtte ja ehitusfirma lepingu ja ehitusfirma alustab liitumispunkti väljaehitamist. Samal ajal võib klient alustada krundisise torustiku ehitamisega. Peale torustiku valmimist ja kasutusloa kättesaamist sõlmitakse teenusleping.

3.1.1 Teenusleping

Teenuslepingu sõlmimiseks vaatab vee-ettevõtte spetsialist üle kinnistu veemöödusõlme, paigaldab veearvesti ja vormistab vajalikud dokumendid, akti ja piiritlusjoonise, mis on teenuse müügilepingu lisad. [5]

Piiritlusjoonis on graafiline joonis, kuhu märgitakse vee-ettevõttele kuuluvad torustikud (ühisveevärk ja -kanalisatsioon) ja kliendile kuuluvad torustikud (kinnistu veevärk ja kanalisatsioon) ning liitumispunktid.[5] Vastavalt seadusele on majade liitumispunkt ühisveevärgiga kuni 1 m kinnistu piirist väljapool, kui ei ole kokku lepitud teisiti. [1]

3.2 Kinnistu Lauulu tn 11, Nõmme linnaosa, Tallinn, liitumine

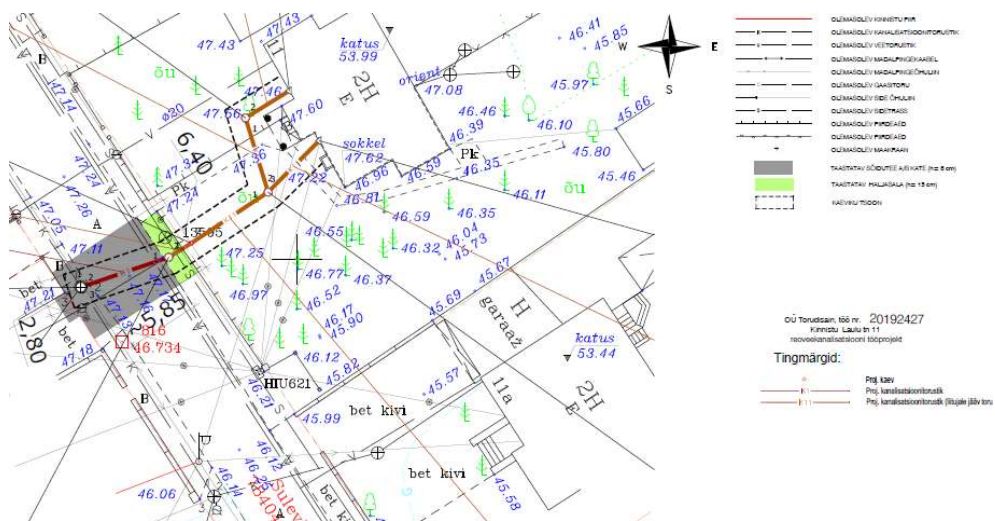

Joonis 3.1 Lauulu tn 11 asukoht maaameti kaardil Maa-amet 2021
<https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/maainfo>

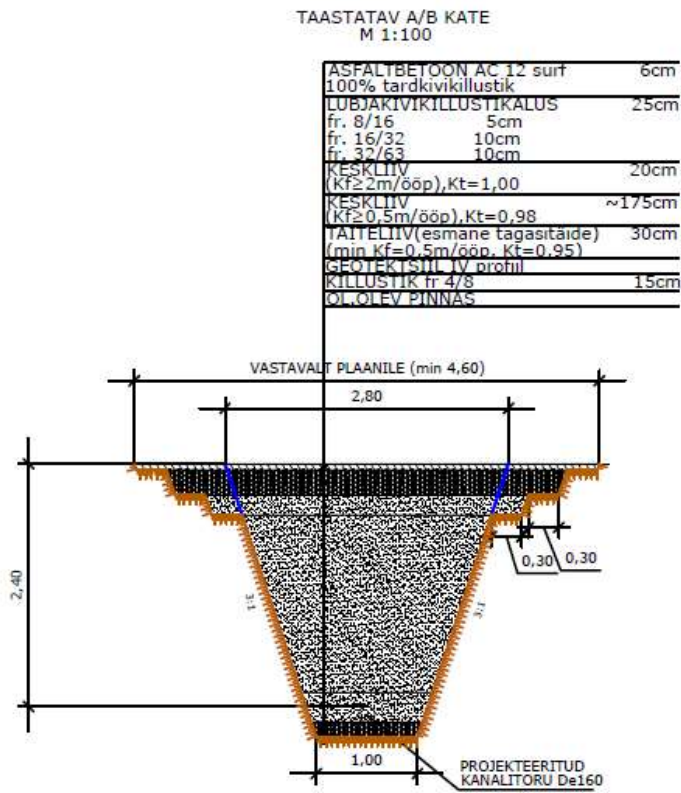
Kinnistul Lauulu tn 11 liitumine oli tehtud vastavalt vee-ettevõtte liitumisprotseduurile. Liituja tellis tehnilised tingimused, mille alusel oli tehtud kanalisatsioonitorustiku projekt ja katete taastamise projekt.

Liituja sai kätte ehitusloa ja edastas kogu dokumentatsiooni vee-ettevõttele. Vee-ettevõtte korraldas minikonkursi. Peale võitja selgumist allkirjastati mõlemapoolne liitumisleping ja liituja tasus liitumisarve.

Kaevamise käigus selgus, et katete taastusprojektis, mis oli tehtud 2019. aastal, oli näidatud ühekihiline asfaldikate. Väljalõige katte taastusprojektist toodud joonisel 3.2 ja 3.3

Joonis 3.2 Lauu tn 11 katete taastamise projekt

Joonis 3.3 Lauu tn 11 katete taastamise projekt, ristlõige

Realsuses oli asfalt kahekihiline, nagu on näha joonisel 3.4

Joonis 3.4 Lauu tn lõigatud asfaldikate

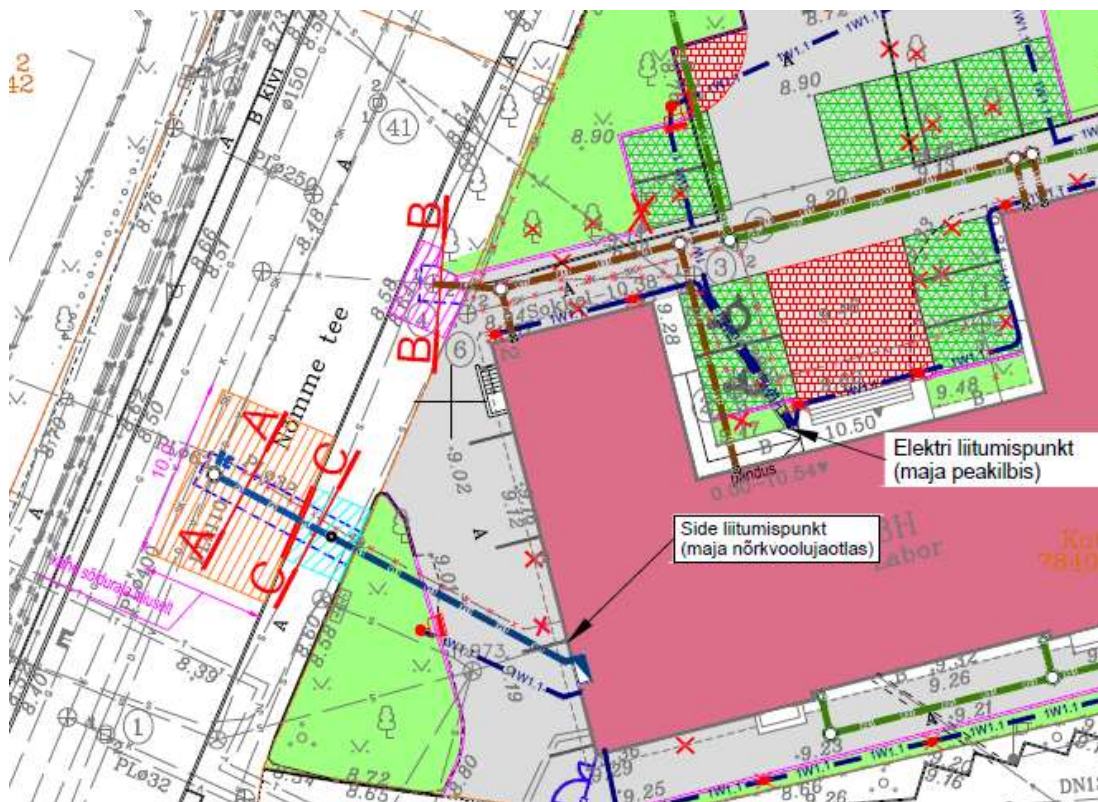
Tallinna linna kaevetööde eeskirja § 42 punkt 3 kohustab kaevetöödel rikitud maa-ala taastama endisel kujul. Kaevaja taastab ja korrastab tema poolt lõhutatud või rikitud äärekivid, tehnovõrkude kaevud ja kaaned. Vanalinna kontaktsoonis kasutatakse teekatte taastamiseks samalaadset materjali, millega oli sõidu- või kõnnitee kaetud enne kaevetöid [16]. Seega taastada tuleb kaks kihti asfaltkatet ja esialgse hinnapakumisele 8000 eurot tuleb juurde lisakulu suuruses 2500-3000 eurot.

Vee-ettevõtte sellises olukorras viitab liitumislepingu üldtingimusele punkt 3.4. Kui liitumispunkti ehitustegevuse käigus selgub, et liitumispunkti ei ole võimalik ehitada algsete lähteandmete põhjal (on vaja teha täiendavaid kaevetöid, muuta liitumispunkti asukohta, ilmnevad projektivead vmt), siis kohustub Liituja tegema koostööd, viima projekti vastavusse ning katma täiendavad kulutused, mille tulemusel muutub liitumistasu. [8].

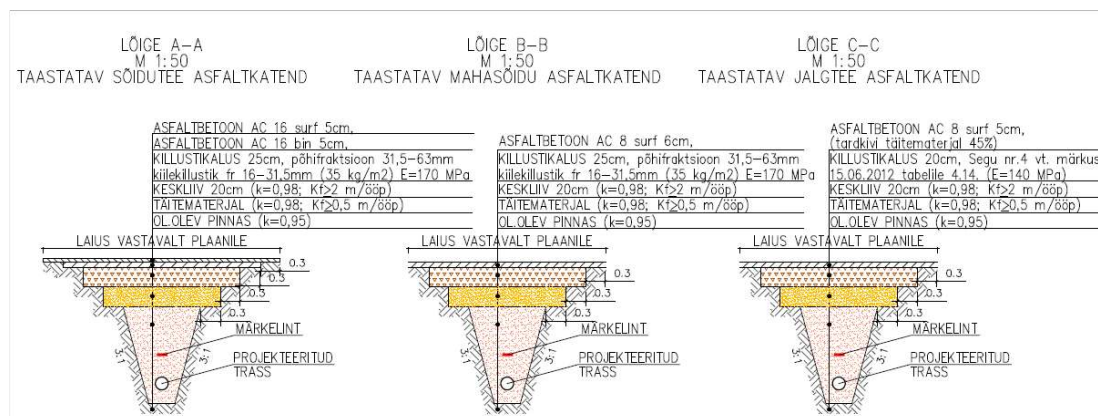
3.3 Kinnistu Kotka tn 2, Kristiine linnaosa, Tallinn, liitumine

Kotka tn 2 maja hakati rekonstrueerima ja laiendama büroohooneks ja hosteliks. Omanik taotles vee-ettevõttelt tehnilised tingimused, mille alusel oli koostatud

ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni liitumisprojekt ja katete taastamise projekt. Projekti väljalõige joonisel 3.5 ja 3.6

Joonis 3.5 Kotka tn 2 katete taastamise projekt

Joonis 3.6 Kotka tn 2 katete taastamise projekt ristlõiged

Projektis ei arvestatud Nõmme tee taastusremondiga, mis oli teostatud juuni-juuli 2020. Projektis on näidatud kahekihiline asfaldikate, aga tegelikult on see juba kolmekihiline. Kolmekihiline asfaldikate näidatud joonisel 3.7

Joonis 3.7 Nõmme tee asfaldikatte lõige

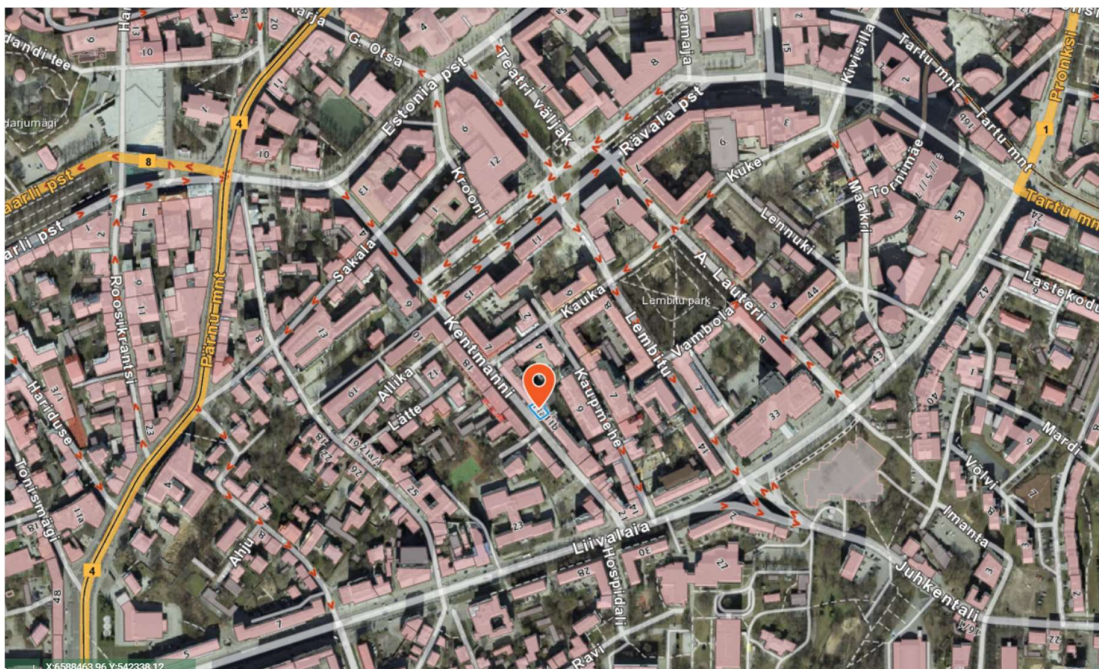
Kuna asfaldikate on vähem kui viieaastane, peab kate taastama mitte 0,5 meetrit üle kaeviku otsaservade, vaid terve sõidutee ulatusel.

Tallinna linna kaevetööde eeskiri § 5 punkt 9 kohustab asfaltkate taastamist asfaldilaoturiga kuni 6,5 m laiustel teedel sõidutee kogu laiuses, üle 6,5 m laiustel teedel, kus ühel sõidusuunal on kaks või enam sõidurada, taastatakse asfaltkate vähemalt 10 m paigana sõidutee sõiduraja laiuselt nendel sõiduradadel, kus kaevetöid teostatakse. Vajaduse korral reguleeritakse või vahetatakse välja äärekivid [16]

Seega tulid juurde kulud, millega Liituja ei olnud arvestanud.

Ja nagu varem oli mainitud, viitab vee-ettevõtte liitumislepingu üldtingimusele punkt 3.4. Seega kõik kulud katab liituja

3.4 Kinnistu Kentmanni tn 11a, Kesklinna linnaosa, Tallinn, liitumine

Joonis 3.8 Kentmanni 11 asukoht maaameti kaardil Maa-amet 2021
<https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/maainfo>

Seose Kentmanni tn 11a maja laiendamise, kinnistu omanikud tegi tehnilise tingimuste taotluse. Tehnilised tingimused olid väljastatud vastavalt täidetud tehnilise tingimuste taotlusele vormile, kus klient märgib ehituse tüübi, liitumise tüübi, kavandatud tarbimise kinnistul. Vastavalt kliendi poolt edastatud informatsioonile, vee-ettevõtte väljastas tehnilised tingimused. Üks tingimustest toodud joonisel 3.9

Kanaliseerimise paisutuskõrguseks loetakse kinnistu poolt esimese ühiskanalisatsiooni juurde kuuluva kanalisatsioonikaevu kaane kõrgusest 10 cm võrra kõrgem tase. Kinnistu kanalisatsioonil peavad olema allpool ühiskanalisatsiooni paisutustaset paiknevatel reo- ja sademeveeneeludel ning drenaaživee äravoolul kaitseseadmed uputuste ja tagasivoolu vältimiseks. AS Tallinna Vesi ei vastuta paisutuskõrgusest allpool olevatest sanitaarseadmetest tingitud uputuse eest. Reovee koosseis peab vastama Tallinna ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni kasutamise

Joonis3.9 Tallinna Vesi AS veevarustuse ja kanlisatsiooni tehnilised tigimused Kentmanni tn 11 kohta

See tingimus saigi kogu uue liitumise teostamisel majale saatuslikuks. Projekti koostamisel eksisid geodeedid ja märkisid tänava all olevatele vee- ja kanalitassidele valed kõrgusmärgid. Kaevetöödel selgus, et uue kanalitoru ette jäävad ristuv teine uuem veetrassi toru, gaasitrassi toru ning elektrikaablite kimp. Selle tulemusel tuli uus kanalitoru tuua hoopis kõrgema kaldenurgaga maapinnale lähemale ning see suubus majja ca 1 m kõrgusel keldri põranda tasapinnast.

Kogu liitumisprotsess läks majalle väga kalliks. Täiendava ootamatu kuluna tuli juurde majasisese keldri põranda all oleva kanalitorustiku ümberehitus keldri lae alla kaldega uue väljundtoru poole, sest muidu ei oleks reoveel olnud võimalik vastukaldega ära voolata.

Töö käigus andis ühistu loa, et uus kanalikaev ja maakraan kõnniteel jäävad kinnistu piirist kaugemale kui 1 meeter. Lähemale ei olnud võimalik liitumispunkte ehitada, sest ette jäi maja välistrepp.

Joonis 3.10 Kentmanni tänaval uue kanaliliitumise kaevetööl tulid ootamatult ette vael kõrgusel olevad teised trassid. Uus kanalitoru kinnistule tuli tõsta plaanitust 1 m kõrgemale (vt parempoolne pilt).

Niitvälja, Põllküla, Laoküla, Kersalu, Kloogaranna, Tuulna, Illurma, Valkse, Tõmmiku, Keelva, Käesalu, Laulasmaa, Meremõisa, Lohusalu, Merenuka). Vallale kuuluvad ka väikesaared Suur-Pakri ja Väike-Pakri.

Elanike arvu poolest on tegu suuruselt 22. omavalitsusega Eestis. Pindalalt on Lääne-Harju vald Harjumaal suuruselt teine ning kogu Eestis suuruselt 28. omavalitsus. [9]

4.2 Vee- ettevõtte Lahevesi AS

Vee-ettevõtte Laulasmaa piikonnas on Lahevesi AS. Lahevesi AS on 2008. aastal asutatud Lääne-Harju valla ettevõtte, mis korraldab Lääne-Harju vallas ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniteenuste pakkumist. [10]

Lahevesi AS osutab veeteenust Lääne-Harju vallas Paldiski linnas, Laulasmaal Meremõisa külas, Vasalemma alevikus, Rummu alevikus, Klooga alevikus, Lohusalu külas, Ämari alevikus, Lehola külas, Padise külas, Harju-Risti külas, Karjaküla alevikus ning Türisalu külas, mis asub Harku valla territooriumil. [10]

4.3 Liitumise protsess

Liitumise protsess koosneb järgmistest etappidest: AS Lahevesi väljastab liitujale liitumistingimused, ehk tehnilised tingimused, mis on aluseks kinnistu veevärgi ja kanalisatsiooni ning ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni ühendustorustiku projekti koostamisel. Liituja tellib liitumisprojekti väljastatud tehniliste tingimuste alusel. Kui projekt on valmis, esitab liituja läbi ehitisregistri kooskõlastamiseks ehitusteatis ja ehitusprojekti. Peale seda registreerib omavalitsus ehitisteatis ehitisregistris, mis toimub seaduse kohaselt 30 kalendripäeva jooksul pärast liitumisprojekti esitamist vee-ettevõtjale kooskõlastamiseks, kui ei ole kokku lepitud teisiti. Peale ehitisteatis saamist saab liituja alustada torustike väljaehitamist vastavalt kooskõlastatud liitumisprojektile. Uue liitumisühenduse vastuvõtmiseks enne kaeviku sulgemist tuleb kutsuda välja AS-i Lahevesi esindaja surveproovi ja varjatud tööde akti koostamiseks. [13]

4.4 Laulasmaa ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni rajamine

Lääne-Harju valla munitsipaalettevõtte AS Lahevesi esitas Keskkonnainvesteeringute Keskusele (KIK) kaks taotlust EL-i Ühtekuuluvusfondist toetuse saamiseks, et Laulasmaa ja Türisalu reoveekogumisalal arendada välja

ühisveevärgi ja -kanalisatsioonisüsteem (ÜVK). KIK otsustas 15. aprillil 2019 projekte toetada.

Projekti „Laulasmaa reoveekogumisala ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamine“ kogumaksumus on 16 549 739,94 eurot, sealhulgas abikõlblike kulude maksumus 16 525 371,90 eurot. Toetuse saaja minimaalne omafinantseering on 2 478 805,78 eurot. Projekti tulemusel tagatakse Laulasmaa reoveekogumisala elanikele võimalus tarbida kvaliteedinõuetele vastavat joogivett ning reovee kokkukogumine ja puhastamine. Projekti abikõlblikuse periood lõpeb 30.06.2021.

Nimetatud projektiga lahendatakse pikka aega Laulasmaa piirkonna elanikele olevad murekohad seoses joogivee kättesaadavusega ning keskkonnanõuetele vastava ning elanikele mugava kanalisatsiooniteenuse puudumisega.

Projekteerimistööd on teostatud varem. KIK-i toetusega rajatakse joogivee- ja kanalisatsioonitorustike trassid liitumiskohtadega ning suurendatakse olemasoleva reoveepuhasti võimsust [11]

4.5 Ehitustööde käigus tekkinud probleemid

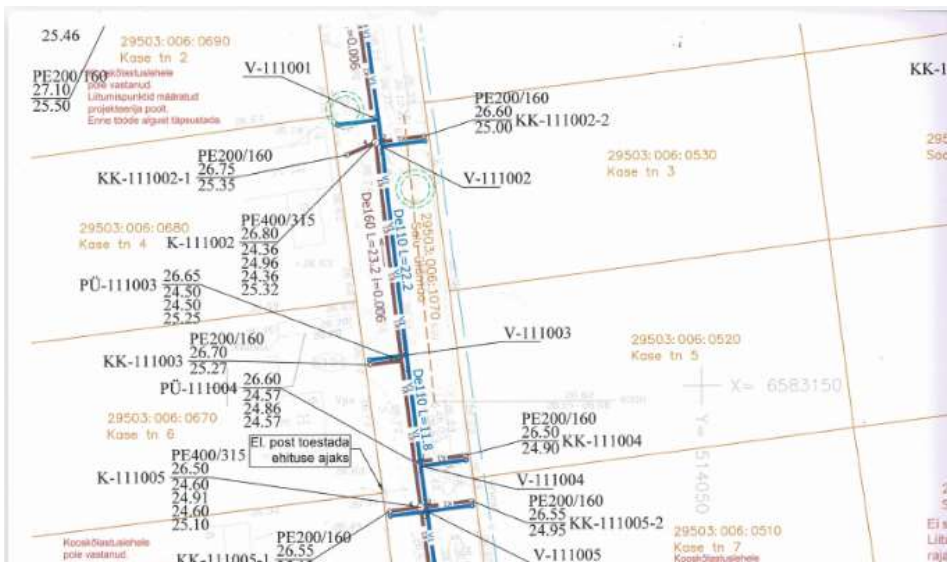
4.5.1 Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni projekti puudused

Laulasmaa Ühisveevärgi ja -kanalisatsioonitorustiku projekt oli tehtud 2016. aastal ja ehitust alustati 2020. Neli aastat areneva piirkonna jaoks on pikk aeg. Selle aja jooksul on toimunud palju muudatusi. Inimesed müüvad ja ostavad maju, seega toimusid omanike vahetused ja uute omanike kontaktid puuduvad. On ehitatud uued majad. Osa majadest on renoveeritud või ümber ehitatud. Mõned rajatised on likvideeritud. Erakruntidel on ehitatud uued rajatised, nagu suveköögid ja -terassid. Mõnedel tänavatel nagu Eva ringtee oli paigaldatud uus asfaltkate.

4.2 Eva põik tänava asfaltkate

Kõik neid muudatused jäid projektist välja ja nendega ei ole arvestatud. Kohati asendiplaani järgi mõned rajatised puuduvad, aga tegelikult on nad olemas. Seega projektis ei olnud arvestatud olemasoleva olukorraga. Näiteks majad Kase 5 ja 3 projektis puuduvad, mida näeb joonisel 4.3

Joonis 4.3 Lõige Laulasmaa ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni projektist.

Aga realselt nad on, ja seda me näeme joonisel 4.4

Joonis 4.4 Majad Kase 3 ja 5 maa-ameti kaardil Maa-amet 2021
<https://xgis.maaamet.ee/xgis2/>

Liitumispunkti projekteerimisel ei olnud arvestatud kinnistuisestest rajatistega. Kinnistu sees on ka teised rajatised: vundamendiga kasvuhooned, basseinid, suveköögid. Suveköögi näide on toodud joonisel 4.5

Joonis 4.5 Suveköök

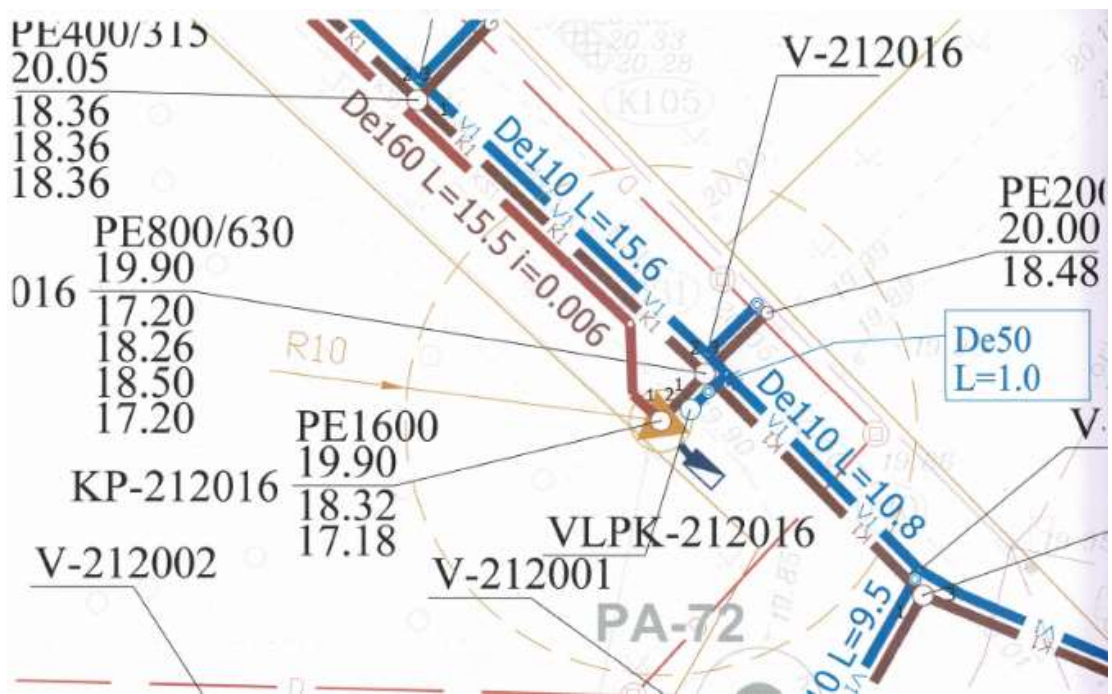
Kohati selleks, et inimene saaks liituda ühisveevärgi ja -kanalisatsioonitorustiga, ta peab need rajatised likvideerima.

Liitumispunkti projekteerimisel ei olnud arvestatud ka majade tehniliste ruumidega. Vee-ettevõtte nõuetel peab olema veemööduõlm liitumispunktile lähimal seinal ja kohati on see lähim sein magamistuba, lastetuba või saun või tehniline ruum on maja vastasosas.

Projektis näidatud liitumispunktid olid kooskõlastamata kinnistu omanikega. Enamikel liitumispunktidel projektis on märkus „Kooskõlastamisele pole vastanud. Liitumispunktid määratud projekteerija poolt. Enne tööde algust täpsustada“. See muidugi annab inimestele võimaluse ise valida ehituse käigus, kuhu nad soovivad liitumispunkti saada, aga peab arvestama, et enamik kinnistud on suvilad ja inimesed ei ole kogu aeg kohal ning talvel inimesed ei käi seal üldse. Ehitus toimub aga aastaringelt. Seega inimesed tihti isegi ei tea, et nende maja juures midagi toimus ja liitumispunkt on juba väljaehitatud. Peab arvestama ka sellega, et iga inimene ei ole pädev selles valdkonnas. Nad ei oska hinnata kuhu liitumispunkt tuleb paigaldada, et neile oleks mugav ja odavam selle liitumispunktiga liituda.

Kanalisatsiooni pumplate projekteerimisel ei olnud arvestatud olemasolevate aedadega ja pumpla paigaldamise tehnoloogiaga.

Selleks et paigaldada kanalisatsioonipumpla läbimõõduga 1,6 meetrit ja sügavusega 5,5 meetrit, peab ehitaja tegema kaeviku sügavusega 6 meetrit ja kaeviku ülemise ääre mõõdud peavad olema 8 x 8 meetrit. See tähendab, kui ehitaja hakkab paigaldama kanalisatsioonipumplat projekti järgi, siis ta peab likvideerima kinnistu aia ja teostama töid eraisiku kinnistul. Väljalõige projektis on toodud joonisel 4.6. Paigaldatud kanalisatsioonipumpla näidis toodud joonisel 4.7

Joonis 4.6 Lõige ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni projektist. Projekteeritud kanalisatsiooni pumpla

Joonis 4.7 Kanalisatsiooni pumpla paigaldus

See olukord tõi endaga kaasa projekti muudatusi ja kanalisatsioonipumpla asukohta muudeti.

4.5.2 Informatsiooni puudused

Informatsioon, mis on Lahevesi AS kodulehel välja toodud, on minimaalne ja tavainimesele kohati raskesti loetav ja ebaselge. Veeosakonnas on kaks inimest: veeosakonna juhataja ja vee- ja kanalisatsioonivõrkude spetsialist. Nad peavad teenindama kõiki Lahevesi AS teenindavate alade kliente. Laulasmaa ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni rajamise ajal ei suuda ainult kaks inimest informeerida ja tegeleda nii suure hulga inimestega ja küsimustega, mis tekivad Laulasmaa ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni rajamise käigus. Ei tohi unustada, et Laulasmaa külas on väga palju eakaid inimesi, kellel arvuti kasutamise oskus puudub ja puudub seehulgas ka arvuti. Need kohalikud elanikud saavad informatsiooni telefoni kaudu või naabritelt. Enamus informatsiooni liigub ikkagi naabrilt naabrile ja seetõttu ei vasta see informatsioon kohati tõele ja on ebausaldusväärne.

4.5.3 Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni liitumise maksumus

Laulasmaa külas on väga raske ja tugev krunt, paas algab kohati juba 20cm sügavusel. Seega trasside paigaldust saab teostada ainult rasketehnika kasutamisega. Ehitaja kasutab 25-36 tonnist roomikekskavaatorit, mille rendihind on mitu korda suurem, kui tavalisel ekskavaatoril. Tavalise kopa või ekskavaatori hind koos juhiga on 33 eurot tunnis ja roomikekskavaatori hind koos juhiga on 55 kuni 75 eurot. Veetrass paigaldatakse üldjuhul 1,8 meetri sügavusele ja kaeviku laius on keskmiselt 0,6 meetrit. Samas on variant trass paigaldada 1,4 meetri sügavusele, aga sellisel juhul peab kaeviku laius olema 1,2 meetrit. Kui veetrassi sügavus on 1,4 meetrit, siis peab veetrassi isoleerima.

Vaatame täpsemalt ühisveevõrgu ja -kanalisatsioonitorustiku väljaehitamise kinnistu territooriumil hinnapakkumist. Hinnapakkumise näide on toodud joonisel 4.8

HINNAPAKKUMINE
Objekt: Kadakaoru tn 5, Laulasmaa VK torustikud
Kellele: Natalia Einbek

Kuupäev: 31.12.2020

Käesolevaga esitame Teile hinnapakkumise vee- ja kanalisatsioonitoru paigaldusele.
Pakkumine on koostatud vastavalt Aquare OÜ koostatud projektile nr: AQ20468

Käibemaksuta maksumus on (käibemaksuäär on 20%): 6,652.75 €
Ehitustööde pakkumise maksumuseks koos käibemaksuga on: 7,983.30 €

Jrk	Kirjeldus	Maht/ühik	Maht	Ühiku hind	Ühiku hind
Töö					
1	Kaevetööd ekskavaatoriga (torukaeviku rajamine)	jm	60.0	32.00 €	1,920.00 €
2	Torustike paigaldustööd, ühenduste tegemine, käsikaevamine, tasanduskihi rajamine, algtäite ja tagasitäite tegemine, pinnase planeerimine	töö	1	2,360.55 €	2,360.55 €
3	Veemöödusõlme montaaž + surveproovi läbiviimine	töö	1	125.00 €	125.00 €
4	Teostusjoonise koostamine	sum	1	150.00 €	150.00 €
Materjalid					
5	Toru tasanduskihi ja tagasitäitematerjal transpordiga objektile	sum	1	1,117.20 €	1,117.20 €
6	Kanalisatsioonitoru De110 PVC SN8 sh toruliitmikud (muhvid, põlved, üleminekud)	jm	48.4	4.70 €	227.48 €
7	Kanalisatsioonikaev De400/315	komp	4	125.00 €	500.00 €
8	Veetoru De32 PE PN10 sh keeviliitmikud, märkekaabel, hülsstoru	jm	46.1	3.20 €	147.52 €
9	Veemöödusõlme materjalid (va. veemöödtja)	komp	1	105.00 €	105.00 €
Kokku					6,652.75 €
Käibemaks (20%)					1,330.55 €
Summa koos käibemaksuga					7,983.30 €

Märkused

- Kolmandate osapoolte tasud, mis lisanduvad, ei sisaldu käesolevas hinnapakkumises (nt tehnovõrgu valdajate tasud), vajalikud load ja kooskõlastused hangib tööde tellija/kinnistuomanik;
- Hinnapakkumine ei sisalda hoonesiseseid torutöid (v.a veemöödusõlm); sisaldab läbiviigu taastamist;
- Hüdrovasara töö (paekivi, betoon) lisandub 50 €/h, hind sõltub tööde piirkonnast ja lepitakse kokku enne tööde teostamist;
- Käesolev pakkumine ei sisalda ülejääva pinnase/prahi utiliseerimist. Utiliseeritava materjali kogus ja liik selgub peale ehitustöid. Utiliseerimise viis ja maksumus lepitakse töövõtja ja tellija vahel eraldi kokku;
- Käesolev pakkumine ei sisalda sõidutee katendite taastamist;
- Hinnapakkumine ei sisalda haljastuse taastamist haljastusmullaga ega muruseemne külvamist;
- Hinnapakkumine ei arvesta võimalik maakivide esinemist pinnases, mis võivad takistada projektjärgse lahenduse elluviimist. Maakivide esinemine pinnases võib kaasa tuua projektlahenduse ümbrtegemise, mis omakorda võib tekitada töövõtjale ettenägematu aja- ja rahakulu;
- Materjalide eest on tasu avansiline, töö eest võib tasuda peale töö teostamist;
- Tööde tellija/kinnistuomanik peab tagama ehitusaegse elektri ja vee;

Garantii tööle kaks (2) aastat peale tööde lõpetamist.

Joonis 4.8 Kinnistusesene trassi väljaehitamise hinnapakkumine

Sellel hinnapakumisel peab kindlasti tähele panema märkuseid, kuna antud hinnapakumises ei ole arvestatud rasketehnika töötunde, utiliseerimist, taastamistöid. Tavalise inimese jaoks see on suur summa, mida tal lihtsalt ei pruugi olla. Paraku inimesed ei oska arvestada kuludega, mis toob endaga ühisveevärgi ja -kanalisatsioonitrassiga liitumine. Enamike inimeste jaoks on see üllatus, et trassiehitus nii kulukas on. Ja me oleme situatsioonis, ku ühisveevärgi ja -kanalisatsioonitrassid on välja ehitatud, aga inimesed ei taha liituda. Nad ei ole arvestanud nii suurte kuludega. Seega inimesed, kellel ei ole omafinantseerimise võimalust, võtavad laenu, et saaks liituda ühisveevärgi ja -kanalisatsioonisüsteemiga. Tuleb arvestada ka sellega, et antud piirkonnas on palju eakaid inimesi, kes oma vanuse pärast ei saa laenu võtta ja pension ka ei ole nii suur, et pensionäridel oleks enesefinantseerimise võimalus trassi väljaehitamiseks.

4.5.4 Põhjused, miks inimesed ei taha ühisveevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemiga liituda

Tegemist on piirkonnaga, kus majad asuvad üksteise suhtes väga tihedalt ja kohalikud elanikud, kes soovisid piirata oma krundi naabritest ja sõiduteest istutasid hekid ja muidugi inimesed ei taha nendest loobuda veeühenduse pärast. Joonisel 4.9 on näidatud hekk, mis läheb mööda kinnistu piire ja selle peale on projekteeritud liitumispunkt.

Joonis 4.9 Hekk ja liitumis punkt

Teine põhjus on see, et krundisisene torustiku paigaldamine on kallid, iga meeter toru paigaldamist maksab 300 eurot, valitakse ehitamiseks kõige lähem, otsem tee. Kohati

on nii, et just selle kõige lähema joone peal on vundamendiga kasvuhoone, lillepeenar, puuviljaaed, mida inimesed kasvatasid aastaid. Lisaks ilus muru, mis oli spetsaalselt sisse toodud, ja muud inimeste jaoks tähtsad rajatised.

Joonis 4.10 Vundamendiga kasvuhoone

Siin peab mainima seda, et veetrassi paigaldamisega saab veetoru mingi piirini painutada, ja kui on mõni takistus ees, võib olla võimalik sellest mööda minna. Kanalisatsioonitorustiku paigaldamisel aga selleks, et mingist takistusest mööda minna, tuleb kasutada täiendavat kanalisatsioonikaevu ja see teeb ehitamise veel kallimaks.

Inimesed ei ole nõus loobuma oma kasvuhoonetest, hekkidest, lillepeenardest ja muudest nende jaoks tähtsatest rajatistest, et liituda ühisveevärgi ja -kanalisatsioonitorustikuga.

Peab arvestama ka seda, et kõik need suvilad on endised kooperatiivid, kus krundi pindala kohati ei ületa 800 ruutmeetrit. Nii nagu oli varasemalt mainitud, on krunti väga raske kaevata ja seda saab teha ainult rasketehnika abil - 25-36 tonnise roomikekskavaatoriga. See tähendab, et peaaegu terve krundisisene territoorium on krundisisese torustiku paigaldamise ajal suur ehitusplats.

Joonis 4.11 Roomikekskavaator kinnistul

Peale ehitamist tuleb teha taastamine. Taastamine kujutab endast uut kasvumulda ja muru istutamist. Mitte ükski ehitaja ei taasta puuviljaaeda või lillepeenart.

Kõik need probleemid paraku ilmuvad pärast seda, kui liitumispunkt on juba välja ehitatud ja inimesed tahavad liituda. See on veel üks suurematest probleemidest, mis sellise arendusega kaasneb. Inimesed ei oska hinnata liitumispunkti asukohta, kuna nad ei tea, kuidas toimub krundisisene trassi ehitamine. Autor arvab, et sellise suure arednuse algul tuleb Lahevesi Asil või kohalikul omavalitsusel võtta tööle pädevad inimesed, kes pidevalt suhtlevad kohalike elanikega, kes vastavad elanike küsimustele, saavad soovitada neile paremat lahendust, selgitada ehituse tehnoloogiat.

4.5.5 Keskkonnainvesteeringute keskus

Keskkonnainvesteeringute keskus KIK asutati 2000. aastal ja on viimased 20 aastat keskendunud keskkonnaprojektide rahastamisele Eestis. KIK aitas erinevate rahastamisallikate toel ellu viia mitme ministeeriumi tegevusvaldkonna projekte. Organisatsiooni põhiülesanne on leida seadustest tulenevate eesmärkide saavutamiseks vajalike projektide rahastamise võimalused

Need eesmärgid on:

- keskkonnale kahjulike tegurite võimalikult suur vähendamine, et kaitsta keskkonda, tervist, heaolu, vara ja inimese kultuuripärandit;
- säästva arengu edendamine, et luua keskkond, mis vastab tervise ja heaolu vajadustele praegustele ja tulevastele põlvetele;

- loodusliku mitmekesisuse kaitse ja kaitse;
- hea keskkonnaseisund;
- keskkonnakahjustuste vältimine ja kahjude kõrvaldamine.
- KIK asutaja on Eesti Vabariik, asutaja õigusi teostab keskkonnaministeerium. [12]

4.5.6 Eraisikute vee-ja kanalisatsioonitaristu rajamine. KIK toetused.

Keskonnainvesteeringute keskus toetas kuni 20. aprillini 2021 eraisiku vee- ja kanalisatsioonitrasside rajamist. Toetuse andmise eesmärk oli tagada inimestele kvaliteedinõuetele vastava joogivee kättesaadavus ning reovee nõuetekohane kokku kogumine ja puhastamine keskkonnaministri poolt kinnitatud reoveekogumisaladel. Kogu voo eelarve oli 15 795 044 eurot. Toetust said taotleda isikud, kelle majapidamine asub keskkonnaministri poolt kinnitatud reoveekogumisalal, kinnistusraamatusse kantud kinnisasja või hoonestusõigusega füüsilisest isikust omanik, ühisomanik või kaasomanik ja taotlejale kuuluva kinnisasja või hoonestusõigusega ühis- või kaasomanik ei tohi olla juriidiline isik. [15]

Toetust anti reoveekogumisaladel elamu ühendamiseks ühisveevärgi ja/või -kanalisatsiooniga või kogumismahuti rajamiseks või ümberehitamiseks ning alla 2000 tarbijaga reoveekogumisalal ka elamule omapuhasti rajamiseks või ümberehitamiseks. Kogumismahutitele ja omapuhastitele jagati toetust piirkondadesse, kus puudub ühiskanalisatsioon ning kus on teada, et seda lähima viie aasta jooksul ei rajata. Ühisveevärgi ja/või -kanalisatsiooni ühendamist toetasime juhul, kui selleks on võimalus olemas, aga mingil põhjusel ei ole liitunud.

Toetuse suurus lähtus sarnaste ehitustööde keskmisest maksumusest ning sõltus rajatava torustiku pikkusest. Toetuste summad jäid vahemikku 1132-3792 eurot.

Tabel 4.1 Keskkonnainvesteeringute keskuse toetuse suurus

Toetatav tegevus	Abikõlblik summa €	Toetuse summa €
Kinnistu liitumistorustiku pikkus ühisveevärgi liitumispunktist või ühiskanalisatsiooni liitumispunktist elamu ühenduspunktini on alla 10 m ja liitutakse nii ühisveevärgi kui kanalisatsiooniga	2722,00	1796,00
Kinnistu liitumistorustiku pikkus ühisveevärgi liitumispunktist või ühiskanalisatsiooni liitumispunktist elamu ühenduspunktini on alla 10 m ja liitutakse ainult ühe teenusega	2093,00	1382,00
Kinnistu liitumistorustiku pikkus ühisveevärgi liitumispunktist või ühiskanalisatsiooni liitumispunktist elamu ühenduspunktini on 10–20 m ja liitutakse nii ühisveevärgi kui kanalisatsiooniga	4119,00	2718,00
Kinnistu liitumistorustiku pikkus ühisveevärgi liitumispunktist või ühiskanalisatsiooni liitumispunktist elamu ühenduspunktini on 10–20 m ja liitutakse ainult ühe teenusega	3173,00	2094,00
Kinnistu liitumistorustiku pikkus ühisveevärgi liitumispunktist või ühiskanalisatsiooni liitumispunktist elamu ühenduspunktini on 20 m või rohkem ja liitutakse nii ühisveevärgi kui kanalisatsiooniga	5745,00	3792,00
Kinnistu liitumistorustiku pikkus ühisveevärgi liitumispunktist või ühiskanalisatsiooni liitumispunktist elamu ühenduspunktini on 20 m või rohkem ja liitutakse ainult ühe teenusega	4079,00	2692,00
Kogumismahuti või omapuhasti rajamine või ümberehitamine	1716,00	1132,00

Mida tuli silmas pidada?

- Töödega ei tohi alustada enne otsuse kättesaamist.
- KIK vaatab taotlused üle 90 kalendripäeva jooksul.
- Kavandatud tegevused tuleb ellu viia kuue kuu jooksul pärast positiivse otsuse saamist.
- Kui on rajatud liitumispunkt nii vee- kui ka kanalisatsiooniga liitumiseks, siis on toetuse saamise eelduseks liitumine mõlema teenusega.
- Üldjuhul võib ühe kinnistu kohta esitada ühe taotluse.
- Kui ühele kinnistule on rajatud mitu elamut ja igaühe jaoks on välja ehitatud eraldi liitumispunkt, siis on lubatud ühe kinnistu kohta esitada vastav arv taotlusi.

- Korterelamu, ridaelamu või kaksikelamu sektsiooni puhul võib esitada nii mitu taotlust, kui on kinnistule liitumispunkte rajatud.
- Kui kinnistu jaoks ehitatakse pärast toetuse saamist ja projekti elluviimist võimalus liituda ka teise teenusega, on lubatud esitada uus taotlus.
- Kui pärast ühisveevärgiga liitumist ilmneb vajadus kogumismahuti või omapuhasti rajamiseks või ümberehitamiseks, on lubatud esitada uus taotlus.
- Teise isiku arvelduskontole makstakse toetust, kui selleks on esitatud KIKile volitus, mis on digitaalselt allkirjastatud, esitatud KIKi kontoris või notariaalselt tõestatud. [15]

Toetust ei saanud taotleda:

- Elamu siseste torustike ehitustööde, sh veemõõdusõlmede rajamiseks.
- Varasemalt teostatud tööde rahastamiseks.
- Hoonestamata kinnistule torustiku rajamiseks.
- Pärast 21.05.2018 ehitatud elamutega kinnistule vee- ja kanalisatsioonitorustiku, omapuhasti või kogumismahuti rajamiseks. [15]

Toetuse ajakava peale toetuse otsuse saamist:

1. KIK teeb otsuse taotluse rahuldamise kohta.
2. Teostage tööd pärast positiivset otsust, sh majasisesed torustike ehitustööd.
3. Esitage väljamaksetaotlus koos lisadega:
 - Projekti lõpparuanne;
 - Vee-ettevõtjaga sõlmitud teenusleping. Palun veenduge, et see on kahepoolselt allkirjastatud!
 - Teostusjoonis (allkirjastatud geodeedi poolt);
 - Kogumismahuti või omapuhasti paigaldamisel ostudokumendid, paigaldamise fotod, toote sertifikaat ning kasutusteatis. [15]
4. KIK teeb väljamakse pärast tööde vastuvõtmist

Seoses eelarve täitumisega lõppes 20. aprillil 2021 eraisikute taotluste vastuvõtt vee- ja kanalisatsioonitaristu rajamiseks. Toetuse abil on tänaseks kvaliteetse veevarustuse saanud 9300 inimest ja nõuetekohase reoveesüsteemi ca 13 000 inimest.

Taotlusvooru eelarve oli 15,3 miljonit eurot.

Toetust andsime struktuuritoetuste perioodi 2014-2020 meetmest „Veemajandustaristu arendamine“ ning Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi vahenditest. Meetme töötas välja Keskkonnaministeerium. [15]

4.5.7 Probleemid, mis tekkisid eraisikutel vee-ja kanalisatsioonitaristu rajamisel KIKi toetuse saamisel.

Esimene problem on see, et toetuse saamiseks Keskkonnainvesteeringute Keskuselt (KIK) tuleb esitada järgmised dokumendid: projekti lõpparuanne, vee-ettevõtjaga sõlmitud teenusleping, teostusjoonis. See tähendab, et kinnistusesine trass peab olema juba välja ehitatud. Inimestel peab olema piisavalt omafinantseerimise võimalust või võimalust võtta laenu. Ja teine aspekt, ühisveevärgi ja -kanalisatsioonisüsteem peab juba toimima. Seega inimesed, kellel on juba ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni trassi ehitamise ajal kinnistu sisene torustik väljaehitatud, peavad ootama kuni ehitus lõpeb, ja vee-ettevõtte võtab torustiku eksploatatsioonile, ning ainult peale seda on võimalik taotleda toetuse saamist.

Nagu varem mainitud, seoses eelarve täitumisega, lõppes 20. aprillil 2021 eraisikute taotluste vastuvõtt vee- ja kanalisatsioonitaristu rajamiseks, väljamaksed ei toimi ja suur hulk Laulasmaa küla elanikke jäi ilma toetuseta.

Finantseerimise lõpetamisega tuli järgmine problem. Olid inimesed, kes tegid taotluse enne 20. aprilli 2021 aastal ja KIK tegi otsuse taotluse rahuldamise kohta, inimesed ehitasid krundisisesse vee- ja kanalitorustiku välja peale 20. aprilli 2021, esitasid vajaliku dokumentatsiooni raha saamiseks, aga said eitava vastuse, kuna fondis ei olnud raha. Kiri on järgmine:

„Lugupeetud toetuse taotleja

1. SA Keskkonnainvesteeringute Keskus (edaspidi KIK) on kätte saanud Teie poolt edastatud taotluse toetuse saamiseks taotlusvoorst „Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga liitumise toetuse andmise tingimused ja kord“.

2. Vastavalt keskkonnaministri 17.05.2018 määruses nr 12 „Ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniga liitumise toetuse andmise tingimused ja kord“ (edaspidi TAT) § 4 lõikes 2 kehtestatud kontrollib KIK kui rakendusüksus taotluse vastavust TATis sätestatud nõuetele.

3. TAT § 8 lõike 2 kohaselt kinnitas rakendusametuse juht (keskkonnaminister) taotlusvooru eelarve meetme tegevuse osas. Kogu eelarve on esitatud taotlustega kaetud, kuid taotluste rahuldamise otsuseid ei ole veel kogu taotlusvooru eelarve mahus langetatud. Teatele on lisatud nimekiri, kust nähtub ootele jäetud taotluste järjestus. Taotlused rahuldatakse nende laekumise järjekorras.

4. KIK teatab, et peatas Teie poolt esitatud taotluse menetlemise seisuga 21.04.2021 haldusmenetluse seaduse § 41 alusel. Teie taotluse menetlemist jätkatakse esimesel võimalusel, kui selgub taotluse rahuldamise võimalikkus eelarvest tulenevalt või selgub, et eelarve on lõplikult ammendunud ja taotlust rahuldada võimalik ei ole. Taotluse kohta tehakse otsus hiljemalt 31.02.2023.

6. TAT § 6 lõike 3 kohaselt on toetuse saajal kohustus projekti tegevused ellu viia abikõlblikkuse perioodil ehk 6 kuu jooksul taotluse rahuldamise otsuse tegemisest arvates. Seega ei tohi kinnistamisest torustike ehitusega alustada enne, kui KIK teeb rahastusotsuse. TAT § 10 lg 1 p 5 kohaselt ei saa rahastada teostatud töid. Juhul, kui otsustate torustikud välja ehitada oma vahenditega, siis palume sellest KIKi teavitada kirjalikult esimesel võimalusel ja taotluse menetlus lõpetatakse.

5. Menetluse peatamise toiminguga peale võib taotleja esitada KIKile vaide (õigusvastasuse tuvastamiseks) 30 päeva jooksul käesoleva kirja KIKi poolt taotleja elektronpostile saatmisest või E-toetuses kättesaadavaks tegemisest.

Assistent „

Seega inimesed, kes olid juba arvestanud, et saavad toetust, ei saanud seda tegelikult.

Nagu eelnevalt mainitud, Laulasmaa külas on palju eakaid inimesi, kellel ei ole omafinantseeringu ega laenuvõtmise võimalust. Tihti pensionärid ei tea ka üldse võimalusest, mida pakub KIK. Ja tulebki välja, et inimesed, kes kõige rohkem sellist toetust vajavad, seda ei saa.

Plussidest autori arvamusele on Laulasamaa piirkonna arendamise selle tulevikupotentsiaal. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuse kättesaadavus Laulasamaa piirkonnas kindlasti meelitab sinna rohkem inimesi ja tõstab kinnisvara väärtust.

KOKKUVÕTE

Lõputöö eesmärgiks oli avada ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni liitumisprotsessi erinevaid tahke ja probleeme. Probleeme ja muresid on mõlemal poolel – nii tarbijatel kui ka vee-ettevõtetel. Liitumine nii vanade kui ka uute võrkudega eeldab väga selgeid, inimestele arusaadavaid ja ka taskukohaseid reegleid.

Olemasoleva ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni torustikuga liitumist avas autor lähemalt Tallinna linna näidetel. Kõikide näidete ühisnimetaja oli tegelikult projekteerimise ja planeerimise viga. Veesüsteemi tõrgeteta toimine eeldab kõigi osapoolte head ja üksteist austavat läbikäimist.

Kui juba kokkulepitud tööde käigus selgub, et mingis etapis on planeerimisel tehtud viga, siis ei ole päris kohane, kui probleeme ei lahendata ühiselt vaid püütakse lahendust jõuga peale suruda nõrgemale poolele ehk siis tarbijale.

Arenduspiirkonna liitumisprotsessi vaatles autor Laulasmaa küla näitel, kus praegu toimub ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni väljaehitamine. Antud piirkonnas tekkisid täiesti tüüpilised planeerimis- ja projekteerimisvead seoses projekti ettevalmistusperioodi venimisega mitmele aastale. Inimtegevus aga seejuures ei seiskunud ning projekti kooskõlastusperioodil ei suudetud mitme aasta jooksul projekti dünaamiliselt täiendada. Inimestega suhtlemine ja selgitustöö oli väga puudulik. Projekt ei arvestanud inimeste tegelikke vajadusi ega võimalusi. Nii jäigi vähekindlustatud inimestel liitumine pooleli, sest see käis neile üle jõu.

Puuduliku informatsiooni ja väärsti mõistmise olustik täienes lisaks ka veel Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetustele lootmisel. Inimesed lootsid üht, kuid neile ei selgitatud, et nende lootused toetustele olid alusetud.

Milliste tulemusteni me oleme siis jõudnud? Euroopa Liidu toetusrahadega on välja ehitatud uued võimsad veehaarded, et teha inimestele ka väikeasulates vee- ja kanaliceenus paremini kättesaadavamaks. Enamik vee-ettevõtjaid on oma tegevuse arendamiseks saanud just eurofondidest kopsakaid toetusi.

Tallinna naabervaldades on tarbijale esialgu suhteliselt nukker seis. Tallinna ümbruse valdades toimub samuti vilgas toimetamine vee kättesaadavuse parandamise eesmärgil.

Rae vallas tõsteti koheselt tarbijatele vee hinda, kui algas veetrasside renoveerimine.

Piirkond	eurot m ³
Harku vald	4,68
Saku vald	4,63
Viimsi vald	3,64
Jõelähtme vald	3,23
Rae vald	3,18
Tallinn	1,524

Viimsi vallas on Eesti üks kõrgemaid vee hindasid, aga vee kvaliteet on üks viletsamaid. Veeteenuste hind on väga kõrge ka Harku vallas ja Saku vallas. Rae vallas saavutati uute veehaaretega küll ohtlike ainete vähenemine joogivees, kuid samas tõusis kaltsiumisoolade maht. Sellie vee kuumutamisel tekib rahvakeeli katlakivi. Tervisele see olulist kahju ei tee, aga keskkonnatehnika kannatab ja majad peavad tegema täiendavaid hooldustöid veesüsteemidele ja küttesüsteemidele.

Autori arvates ei ole eurotoetuste kasutamisel saavutatud piisavat tõhusust ja sageli tehakse mõttetuid kulutusi ja sipeldakse keerulises bürokraatiarägastikus. Veeteenuste kättesaadavuse parandamine peaks toimuma palju tempokamalt ja tarbijaid vähem kurnavalt. Ühisveevärgi ja –kanalisatsiooniseadus sätestab, et nii liituja kui ka teenuse pakkuja peavad omavahel kokku leppima. Praegu on asi võrdsest partnerlusest päris kaugel nii Tallinnas kui ka Tallinna lähiümbruse valdades. Tarbijale antakse valmis tehtud leping ja pahatihti ei toeta kohalikud omavalitsused tarbijat lepingu tingimuste muutmisel. Kohalik vee-ettevõtte kuulub ju vallavalitsusele.

SUMMARY

The purpose of this dissertation is to explore the different sides and problems of connecting to the public water supply and sewerage system. There are problems and worries for both the consumers and the water companies. Connecting to old or new systems both require very clear, concise and affordable rules and options.

The author explored connecting the existing public water supply and sewerage with pipelines by using different examples from and near the city of Tallinn. The common denominator between all of the examples was mistakes made during the designing and planning. The smooth operation of the water system requires everyone involved to be respectful and mindful of each other.

If a mistake that was made during the planning stage is found out once the work has already begun, then it is not exactly appropriate, if instead of solving the problem together, the possible solution is forced upon the weaker side, the consumer.

The author used the Laulasmaa village as an example of the connecting processes in developing areas, as there currently is an on-going construction of the public water supply and sewerage system. Because the project there stretched on for multiple years, many mistakes occurred in planning and designing. The people living there went on with their lives, though, so during the coordination period, the project and its information was never properly updated. Communication with locals was very poor. The project never actually took into consideration the locals' needs and options. That is why the less insured people were not able to be fully connected to the system - they simply were not able to afford it.

Hoping for support from the Environmental Investment Centre (KIK) only added to the number of inadequate information that the locals were given, as well as the many misunderstandings between sides. The people were hoping for support, but it was never explained to them how their hopes could not be fulfilled.

Where does this bring us? The grants given by the European Union funded the construction of new powerful water intake structures, so water and sewerage services could be more accessible to people in smaller settlements. Most water companies have received many hefty grants from UCITS to support their business development.

The consumers in neighbouring municipalities seem to have it much harder. There is never-ending construction work going on there under the guise of improving the accessibility of water.

As soon as a company started working on renovating the water pipes, the price of water was raised immediately.

Although the price of water in Viimsi Parish is one of the highest in Estonia, the quality of it is one of the lowest. The price of water-related services is also very high in Harku Parish and Saku Parish. In Rae Parish, the quantity of different dangerous substances in the water has decreased successfully thanks to new water pumping stations, but in turn, the quantity of calcium salts in the water has increased. By heating water in its liquid state, limescale is created. It does not pose any significant risks to health, but environmental technology does suffer because of it and households may also need to do additional repair jobs on their water and heating systems.

The author's opinion is that the grants given by the European Union have not been used efficiently and are instead often used for unnecessary expenses. The improvement of water accessibility should be happening much faster than it is and in a way that puts less stress on the consumer. The Public Water Supply and Sewerage Act states that both the consumer and the service provider need to come to a mutual arrangement. As the situation stands, equal partnership is far from what is going on in both Tallinn and its neighbouring municipalities. The consumer is given a ready-made arrangement and oftentimes the local government does not support the consumer in changing the terms of the contract. After all, the local water company belongs to the local government.

KASUTATUD KIRJANDUSE LOETELU

1. Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni seadus. RT I 1999, 10.07.2020, 88
Elektrooniline Riigi teataja <https://www.riigiteataja.ee/akt/110072020088>
2. Määrus. Tallinna Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni kasutamine eeskiri.
15.06.2006 määrus number 37 [RT IV, 07.08.2013, 29] veebileht
<https://oigusaktid.tallinn.ee/?id=3001&aktid=104868>
3. AS Tallinna Vesi aktsionärid. AS Tallinna Vesi veebileht
<https://tallinnavesi.ee/investor/aktsia-2/aktsionarid/>
4. AS Tallinna Vesi tegevusvaldkonnad. AS Tallinna Vesi veebileht
<https://tallinnavesi.ee/ettevete/tegevused/>
5. AS Tallinna Vesi liitumisprotsess. AS Tallinna Vesi
<https://tallinnavesi.ee/klient/liitumine/liitumisprotsess/>
6. AS Tallinna Vesi. Tegevus valdkonnad. Joogivee kvaliteet. AS Tallinna vesi
veebileht <https://tallinnavesi.ee/ettevete/tegevused/veepuhastus/joogivee-kvaliteet/>
7. AS Tallinna Vesi. Tegevus valdkonnad. Põhjavee kvaliteet. AS Tallinna vesi
veebileht <https://tallinnavesi.ee/ettevete/pohjavee-kvaliteet/>
8. AS Tallinna Vesi. Liitumislepingu üldtingimused. AS Tallinna vesi veebileht
<https://tallinnavesi.ee/wp-content/uploads/2020/04/%C3%9Cldtingimused-ASTV.pdf>
9. Lääne-Harju vald. Üldinfo. Tutvustus ja asukoht Lääne-Harju vald veebileht
<https://laaneharju.ee/tutvustus-ja-asukoht1>
10. Lahevesi AS. Ettevõtetest. Lahevesi veebileht
<https://www.lahevesi.ee/ettevottest/>
11. Lahevesi AS. Projektid. Lulasmaa ÜVK Lahevesi veebileht
<https://www.lahevesi.ee/projektid/laulasmaa-uvk/>
12. Keskonnainvesteeringute keskus. KIK Keskonnainvesteeringute keskuse
veebileht <https://www.kik.ee/et/kik>
13. Lahevesi AS. Liitumine Lahevesi veebileht
<https://www.lahevesi.ee/veeteenused/liitumine/>
14. AS Tallinna Vesi. Kordamakipuvad küsimused. Liitumine.
<https://tallinnavesi.ee/korduma-kippuvad-kusimused/liitumine-2/>
15. Keskonnainvesteeringute keskus. Toetatavad tegevused. Erasisikute vee- ja
kanalisatsioonitaristu rajamine Keskonnainvesteeringute keskuse veebileht
<https://kik.ee/et/toetatav-tegevus/eraisikute-vee-ja-kanalisatsioonitaristu-rajamine>
16. Tallinna linna kaevetööde eeskiri. RT IV, 02.06.2020, 41. Elektrooniline Riigi
teataja <https://oigusaktid.tallinn.ee/?id=3001&aktid=97651>

17. Tallinna Ühisveevärgi ja kanalisatsiooniga liitumise eeskiri Tallinna [RT IV, 29.11.2013, 5] veebileht <https://oigusaktid.tallinn.ee/?id=3001&aktid=75233>